

Gustave Flaubert: GOSPA BOVARYJEVA

1. AVTOR, NASLOV, ČAS NASTANKA, OBLIKA DELA

Gospa Bovaryjeva francoskega pisatelja Gustava Flauberta je najprej izšla 1856 v šestih nadaljevanjih v literarni reviji Revue de Paris. Kot knjižna izdaja s podnaslovom Podeželske nravi je roman izšel 1857.

2. DOGAJALNI ČAS IN PROSTOR

Zunanja zgradba realističnega romana Gospa Bovaryjeva, torej razdelitev na tri dele oz. posamezna poglavja, nas opozori na tri glavne dogajalne kraje v romanu, kjer se začne, poteka in končuje zgodba glavne junakinje Eme Bovary (Tostes, Yonville, Rouen). Dogajalni čas pa se ujema s časom Flaubertovega življenja, torej v 40. letih 19. stoletja.

3. KNJIŽEVNE OSEBE, NJIHOV ZNAČAJ, DRUŽBENI POLOŽAJ, ŽIVLJENJSKI NAZOR

Ema Bovary je polna romantičnih misli in predstav, ki si jih je ustvarila iz slabe, umetniško problematične kvaziromantične literature. Kot vrhunec blaženosti si predstavlja pretirano strastno ljubezen, napeto in razgibano življenje v eksotičnih krajih, stalno viharno razodevanje čustev. V zakonu z realističnim in pustim Charlesom tega ne doživlja, zato ugotovi, da ga je s poroko polomila, vendar jo nosečnost še bolj priklene na Charlesa. Pusti vsakdanjosti se poskuša iztrgati z ljubezenskim razmerjem z Rodolphom, ki pa se izkaže kot prav malo podobno njenim romantičnim sanjam o neponovljivi ljubezni. Zaradi razočaranosti in velikih dolgov se hoče iz življenja umakniti z romantičnim samomorom z zastrupitvijo, a se ta sprevrže v hudo telesno trpljenje.

Charles Bovary, Emin mož, življenje sprejema takšno, kot je. Kljub dolgočasnosti in banalnosti pa v njem slutimo skrito globino, ki se ne zna izraziti. Šele po Emini smrti se njegova čustvenost izrazi in tragično umre od ljubezni za pokojno ženo.

Rodolphe Boulanger, ženskar in ljubitelj velikih besed, se romantične strasti poslužuje kot tehnike, ki mu omogoča pot do čutnih užitkov. Rodolphe je vaški donjuan, ki uporablja najbolj izrabljene obrazce osvajanja, najbanalneje izražanje, najbolj pogrošne klišeje strasti in je, razen za naivno Emo, realistična podoba klavrne degradacije velikega ženskarja.

lekarnar Homais je ena od glavnih oseb v romanu, saj pridobiva na pomenu in na koncu s svojim družbenim vzponom predstavlja nasprotje propadu zakoncev Bovary. V notranji zgradbi ima Homais ključno vlogo, saj je on tisti, ki sprejme Bovaryja v Yonvillu, pokaže stranska vrata, skozi katera prihaja k Emi Rodolphe, napove poljedelski shod, predlaga ponesrečeno operacijo kepaste noge, svetuje obisk rouenske operne predstave in celo pove za arzenik v skrivni sobici. Vse to pa počne naivno in slučajno, tako da mu ne moremo pripisati odločilne vloge pri razpletu romana.

4. TEMA IN PROBLEM DELA

Ideja, ki se pojavlja v zvezi z romanom Gospa Bovaryjeva in je v francoskih slovarjih dobila tudi slovarsko definicijo, torej prešla v splošno rabo, je bovarizem. Samostalnik pomeni človekovo zmožnost stalne iluzije, da si predstavlja stvari in sebe drugačne, kot so, torej odklanjanje dejanskosti. Bovarizem je torej, posnet po emi Bovary, neuresničljivo hrepenenje po nedosegljivem, romantično iskanje ideala in popolnosti, ki se zaradi človeške narave in okoliščin vedno znova sesipa in pušča za sabo razočaranje do nove obuditve hrepenenja. Bovarizem je tudi oblika upora proti klavrnosti vsakdanjosti, ki pa nas vedno pričaka na koncu sanj kot trda streznitev.

5. POSEBNOSTI V ZGRADBI, JEZIKU TER NAČINU IZRAŽANJA

Pri objektivnem realistu Flaubertu je v romanu Gospa Bovaryjeva opazna brezosebnost pripovedovanja. Avtorski pripovedovalec izgine in roman se odvija sam po sebi. Druga značilnost je personalni pripovedovalec, torej na dogodke največkrat gledamo skozi zorni kot posameznih oseb, njihovih občutkov in čustvovanj. Poseben, pri Flaubertu izrazito novo uporabljen slogovni postopek je notranji monolog, ko literarna oseba v tistem pogovoru s samo seboj izraža vse, kar ne more izraziti naglas. Največkrat se notranjega monologa poslužuje Ema, vendar ga opazimo tudi pri Charlesu, Rodolphu in občasno pri ostalih likih.

6. OSEBNO RAZUMEVANJE IN VREDNOTENJE DELA

Pretirano romantična Ema Bovary mi ni ugajala. Zdela se mi je tudi precej sebična, saj je povečevala le svoja čustva, medtem ko je čustva njenega moža niso preveč zanimala. Nasprotno mi je bil Charles všeč, saj je bil skrben in razumevajoč mož, ki je svojo ženo oboževal in ni hotel o njej slišati nič slabega.

7. IZBRANI ODLOMEK ALI PRIZOR

Odstavek, v katerem je opisana Charlesova sreča in zadovoljstvo z zakonskim življenjem in življenjem nasploh (str. 72):

Bil je torej srečen in nič na svetu ga ni morilo s skrbmi. Obed v dveh z ženo, zvečer sprehod po veliki cesti, kretnja njene roke, kadar si je gladila petlje na obleki, pogled na njen slamnik, ki je visel na okenski kljuki, in še marsikatera druga stvar, v kateri ne bi bil Charles nikoli slutil veselja, ga je zdaj trajno osrečevala. Zjutraj v postelji, z glavo vštric glave na blazini, je gledal, kako ji sonce prodira med puhom plavih lic, le na pol zakritih z narezljanimi vogali nočne čepice. Če jih je gledal iz te bližine, so se mu zdele njene oči mnogo večje, posebno kadar se je dramila in večkrat zapovrstjo odprla trepalnice. V senci črne, v živi svetlobi pa temno modre, so bile videti zložene iz vrste barvnih plasti, ki so na dnu še temne, a postajajo svetlejše, kolikor bližje so položčenemu površju. Njegovo oko se je zgubljalo v tej globini, kjer je gledal svojo pomanjšano sliko do ramen, v svileni naglavni ruti in zgoraj odpeti srajci. Kadar je vstal, je šla žena k oknu, da vidi, kako bo odjezdil, in se, ogrnjena v jutranjo haljo, ki ji je ohlapno padala po telesu, naslonila med dva lončka geranij. Charles si je spodaj na vogelniku pripenjal ostroge, ona pa je še zmeraj govorila z njim skozi okno in včasih z usti utrgala cvet ali zelen listič ter ga pihnila nanj, da se je v zraku počasi lovil, se sukal v polkrogih kakor ptič in pred padcem na tla obvisel na stari beli kobilici, ki je negibno stala pred vrati, v razmršeni grivi. Ko je bil Charles že v sedlu, je vrgel Emi poljub; pokimala mu je in zaprla okno. Tedaj je odjezdil. Vso pot po veliki cesti, ki se je vlekla ko neskončno dolg, prašen trak, po klancih, kjer so se drevesa kakor hladnice sklanjala k njemu, po stezah, kjer mu je kimalo visoko, do kolen segajoče žitno klasje, z rameni, obsijanimi od sonca, z jutranjim zrakom v nosnicah in s srcem, polnim blažene noči, z mirno dušo in zadovoljnim telesom je premišljeval svojo srečo, podoben ljudem, ki še po večerji žvečijo okus zaužitih gomoljik.